

TONG YULDUZI

O'zbekiston Respublikasi bolalari va o'smirlari gazetasi

Gazeta 1929-yil 1-avgustdan chiqqan boshlagan

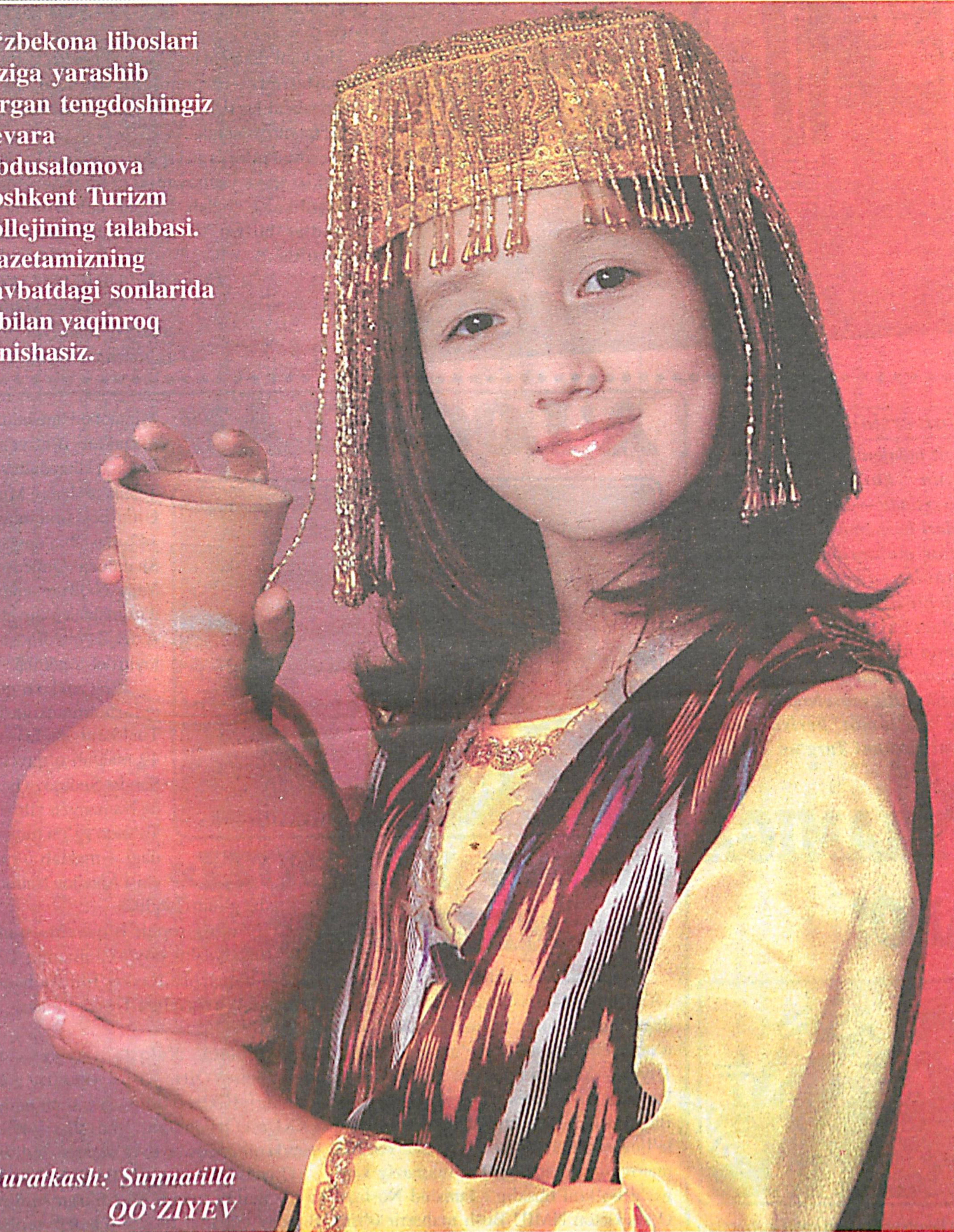
2007-yil

11 – 17-iyun

N:24

(66617)

O'zbekona liboslari
o'ziga yarashib
turgan tengdoshingiz
Sevara
Abdusalomova
Toshkent Turizm
kollejining talabasi.
Gazetamizning
navbatdagi sonlarida
u bilan yaqinroq
tanishasiz.

Suratkash: Sunnatilla
QO'ZIYEV

Har bir kun bizni eng ulug' va eng aziz bayram – Mustaqillik kuniga yaqinlashtirmoqda. Bu qutlug' ayyomni keng nishonlash uchun Prezidentimiz tomonidan «O'zbekiston Respublikasi Davlat mustaqilligining o'n olti yilligi bayramiga tayyorgarlik ko'rish va uni o'tkazish to'g'risida» Qarori qabul qilindi.

BU SHUNDAY VATANKI...

Aziz bolajonlar! Bu ulug' kun hammamiz uchun qadrlil va unutilmasdir. Qanchadan-qancha ulug' insonlar Vatan mustaqilligi yo'lida o'z jonlarini qurbon qildilar. Mustaqillik qanday buyuk ne'mat ekanligini otobobolaringiz yaxshi bilishadi. Siz ham erishilgan istiqlolni mustahkamlash uchun tinmay o'qishingiz, buyuk ajdodlarimizning munosib vorislari

bo'lish uchun harakat qilishingiz kerak.

Xo'sh, Mustaqillik xalqimizga nimalar berdi?

Avvalo, o'z ona tilimizni davlat tili sifatida qabul qildik. Davlat Gerbi, Madhiyasi, Bayrog'iga ega bo'ldik. Dunyoning ko'pgina mamlakatlari bilan o'zaro hamkorlik aloqalarini o'rnatib, ularning e'tirof etishiga erishdik, Birlashgan Millatlar Tash-

DUSHANBADAN

Bu yil mustaqilligimizning o'n olti yilligini keng nishonlaymiz. Bu ulug' tantanaga hozirdan katta tayyorgarlik ko'rishmoqda. Prezident bobongizning «O'zbekiston Respublikasi davlat mustaqilligining o'n olti yillik bayramiga tayyorgarlik ko'rish va uni o'tkazish to'g'risida»gi Qarori e'lon qilindi. Unda bayramni o'tkazish yuzasidan muhim tadbirlar belgilab berilgan.

* * *

Mamlakatimizda ulkan «Toshg'uzor – Boysun – Qumqo'rg'on» yangi temiryo'l tarmog'i qurilishi davom etayotganidan xabaringiz bor. Uni «Buyuk o'zbek yo'li» deb atashmoqda. Kelajakda ham bu afsonaviy yo'l haqida ko'p yoziladi. Gazetamizni kuzatib boring, keyingi sonlarda ana shu ulkan qurilish haqida to'liqroq ma'lumot beramiz.

* * *

«O'zbekiston madaniyati va san'ati forumi» Bolalar ijodiyoti markazida xayriya tadbiri bo'lib o'tdi. Jamg'arma o'tkazayotgan bunday tadbirlar Sizlarni har tomonlama qo'llab-quvvatlashga munosib hissa qo'shmoqda.

DUSHANBAGACHA

kilotiga a'zo bo'ldik.

Bozor iqtisodiyoti sharoitidan kelib chiqib, xalq xo'jaligida turli sohalarini keskin rivojlantirishga erishdi. Dunyoga o'zimizning «O'zDEU avto» qo'shma korxonamiz ishlab chiqargan «Nexia», «Tiko», «Damas», «Matiz», «Lasetti» singari zamonaviy avtomashinalarimiz, «Il-114» rusumli samolyotlarimiz, rangli televizorlarimiz va boshqa elektron-texnika asbob-uskunalarimiz bilan dovrug' sola boshladik. Endilikda «Made in Uzbekistan» nomi bilan ishlab chiqarilgan juda ko'p yengil sanoat mahsulotlari dunyo bozorlari peshtaxtalarini egallamoqda.

(Davomi 2-betda)

BU SHUNDAY VATANKI..

Mamlakatimizning ko'pgina ilm dargohlari qaytadan barpo etilgan, uzluksiz ta'lim tizimi isloh etildi. Siz o'qiyotgan zamonaviy maktablar, litsey va kollejlarni bir necha yil ilgarigi holati bilan bir taqqoslab ko'ring-chi?!

Yana darslik va o'quv qo'llanmalari zamonaviy dizayn asosida batamom yangilandi.

Poytaxtimiz Toshkent shahrining Islom madaniyati markazi, deb e'lon qilinishi qalbimizda qanchalik faxr, g'urur uyg'otganligini bilsangiz edi... Shaharda qisqa muddat ichida «Xasti imom» majmuida shunday katta hajmda misli ko'rilmagan qurilish, ta'mirlash va obodonlashtirish ishlari olib borildiki, endilikda bu ulkan o'zgarishlar hammani hayratga solmoqda.

O'zbekiston - ulug' vatan, buyuk ajdodlar yashagan qadimiy o'lka. Amir Temur, Jaloliddin Manguberdi singari

buyuk sarkardalar, Abu Rayhon Beruniy, Al-Xorazmiy, Zamahshariy, Ahmad Farg'oniy, Abu Ali ibn Sino, Ulug'bek singari ulug' olimlar, Imom al Buxoriy, At-Termiziy, Bahovuddin Naqshbandiy, Najmiddin Kubro, Moturudiy singari Islom dunyosiga tanilgan siymolar, Alisher Navoiy, Bobur, Mashrab, Ogahiy, Lutfiy, Furqat, Muqimiy, Nodira singari mashhur shoirlarni tarbiyalab olamga tanitgan yurt yana qayerda bor?!

Har kuni dunyoni turli burchaklaridan qadimiy shaharlarimiz - Samarqand, Buxoro, Xiva, Shahrisabzni ko'rish uchun yuzlab sayohatchilar tashrif buyurishmoqda.

Biz siz bilan birga ana shunday sevimli Vatanda, O'zbekistonda yashayapmiz. Shunday ekan, mustaqillikni e'zozlab, kelajak uchun munosib farzandlar bo'lib voyaga yetish muqaddas burchingizdir.

Abduqodir ABDUMALIKOV,
Toshkent shahar,
xususiy amaliyot bilan
shug'ullanuvchi notariusi

«Universiada - 2007»

Aziz bolajonlar! Xabaringiz bor, 21-iyun kuni poytaxtimizda «Universiada - 2007» sport musobaqalari boshlanadi. Ushbu musobaqalar muhtaram Yurtboshimiz tomonidan asos solingan uch bosqichli tizimning sport bellashuvlari sirasiga kiradi. Bu bahslarda oliy o'quv yurtlarida tahsil olayotgan talaba aka va opalaringiz ishtirok etadilar. Biz musobaqalar haqida sizlarga biroz ma'lumot berish uchun

respublika «Talaba» sport uyushmasi ijrochi direktori Turg'un Xoldorov bilan suhbatlashib qaytdik.

NAFOSAT BAYRAMIGA MARHABO!

-Bugun yurtimizning har go'shasida bayram shukuhi kezib yuribdi. «Universiada-2007» sport musobaqalarini o'tkazish uchun tayyorgarlik ishlari ancha barvaqt boshlab yuborilgan edi, desak xato bo'lmaydi. 2005-yilning iyun oyida Yoshlik shaharchasi yangidan qad rostladi. Shaharchaga tashrif buyurgan Yurtboshimiz, bu yerni

yana-da obodonlashtirish va xalqaro talablarga javob beradigan sport inshootlari qurishga oid bir qancha tavsiyalar bergan edilar. Bugungi kunda zamonaviy ko'rinishga ega, ta'mirdan chiqqan binolar, bir-biridan chiroyli maydonlar, jumladan, 50 metrlik yopiq suv sport saroyi, futbol, basketbol, tennis va boshqa sport maydonchalari musobaqaga shay turibdi. Toshkent tibbiyot akademiyasida esa 4500 tomoshabinga mo'ljallangan stadion qurib bitkazildi.

Mana shunday maydonlardan yosh sportchilarimiz Osiyo va Jahon birinchiliklari, olimpiada o'yinlari sari yo'l oladilar. «Umid nihollari», «Barkamol avlod» hamda «Universiada» uch bosqichli tizimning negizi yil sayin mustahkamlanib borayotganligi, yangi-yangi chempionlarni kashf etayotganimiz quvonarli holdir.

Bu yilgi musobaqalarda Qoraqalpog'iston Respublikasi va viloyatlardan 1085 nafar talaba ishtirok etadi. Ular sportning 12 turi bo'yicha o'zaro bellashadilar. 238 nafar tajribali murabbiy va 84 nafar hakamlar musobaqani kuzatishga jalb qilingan.

Yoshlik, nafosat va go'zallik bayramining ko'tarinki ruhda o'tishiga ishonamiz.

Ma'mura MADRAHIMOVA

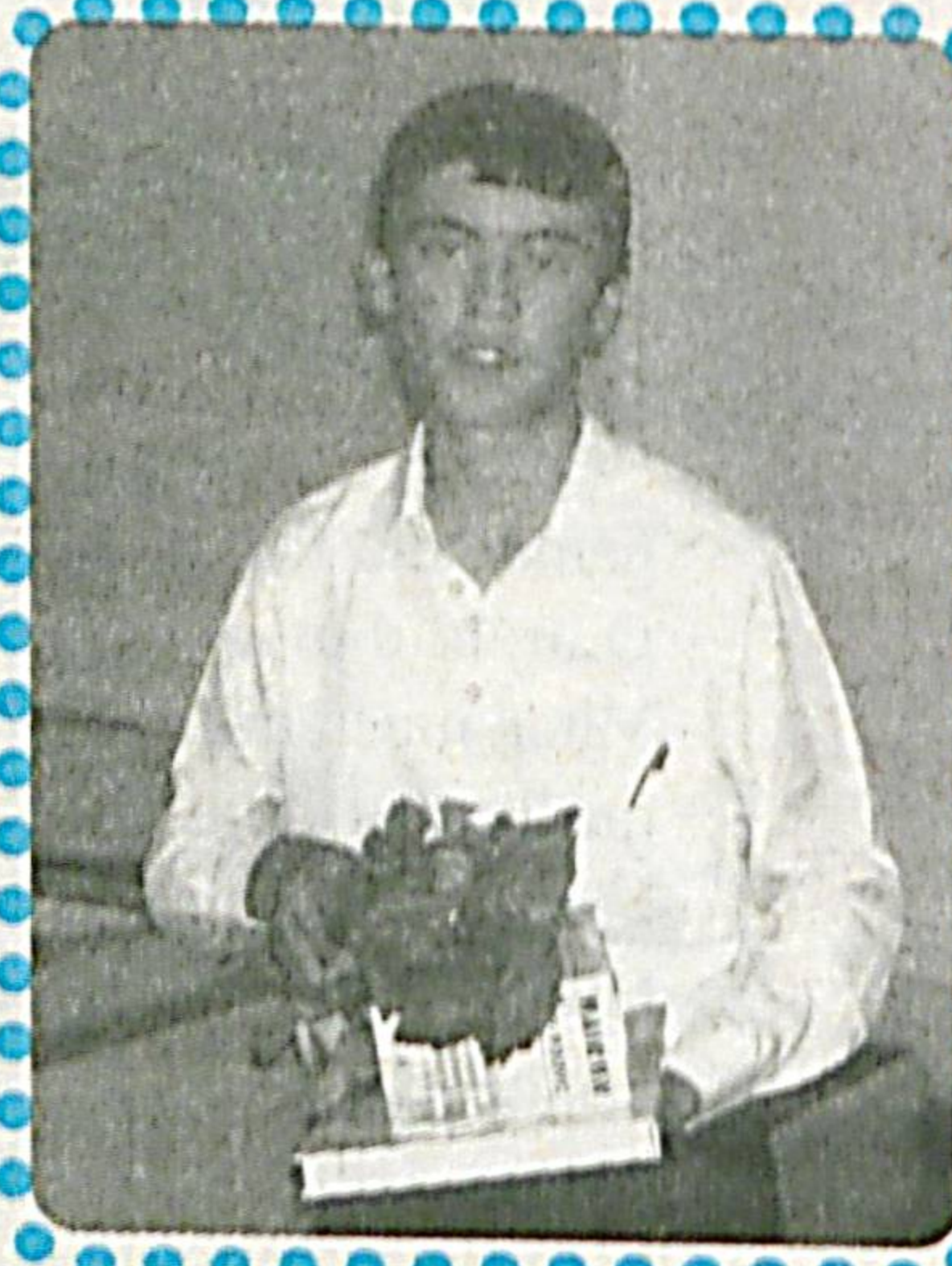
A'LOCHILAR

«TONG YULDUZI» MEHMONI

Gazetamizni kuzatib borgan bo'lsangiz, «A'lochilar» sahifasi orqali respublikamizdagi eng iqtidorli, bilimdon, qobiliyatli o'quvchilarning suratlari e'lon qilib borildi. 1-iyun - Xalqaro bolalarni himoya qilish kunida g'oliblar tahririyatga taklif qilindi. Bayram tadbiriga tashrif buyurgan Xalq ta'limi vazirligi matbuot kotibi Sherzod Ahamatov, «Kamolot» YOIH markaziy kengashi bo'limi boshlig'i Jamshid Nosirov, O'zbekiston NMIU Bosh muharrir o'rinbosari Jabbor Razzoqov, «Tong yulduzi» gazetasi Bosh muharriri To'lqin Hayitovlar o'quvchilarni bayram bilan qutladilar. So'ng- ra, a'lochilar 3 tur bo'yicha bellashdilar. G'oliblar 3ta nominatsiya bo'yicha taqdirlandilar. Bunda oliy o'rin Jizzax viloyati, Forish tumanidagi 78-maktabning 9-sinf o'quvchisi Sharof Ahtamovga nasib etdi.

«Eng bilimdon o'quvchi» nominatsiyasiga Sirdaryo viloyati,

Mirzaobod tumanidagi 1-maktab o'quvchisi Shuhrat Ubaydullayev, Toshkent shahri, Mirzo Ulug'bek tumanidagi 142-maktab o'quvchisi Shahnoza Ahmedova, Yunusobod tumanidagi 274-maktab o'quvchisi Aziza Zaynutdinovalar loyiq deb topildilar.

«Eng zukko o'quvchi» nominatsiyasida Toshkent shahridagi 49-maktab o'quvchisi Saodat Sodiqova hamda Namangan viloyati, To'raqo'rg'on tumanidagi 4-maktab o'quvchisi Ahadjon Naimovlar g'olib chiqdilar.

«Eng topqir o'quvchi» nominatsiyasini poytaxtimizning 274-

maktab o'quvchisi Nasiba Toirova hamda 49-maktab o'quvchisi Umid Jumanovlar qo'lga kiritdilar.

G'oliblarga Xalq ta'limi vazirligi, «Kamolot» YOIH, «Tong yulduzi» gazetasining «Faxriy yorliq»lari, shuningdek, «XXI asr: istiqbolimiz timsollari» kitobi hamda qimmatbaho sovg'alar topshirildi.

Oliy toifali o'qituvchi Berdiyox Xolxo'jayev tanlov haqida iliq fikrlar bildirdi. Bunday tadbirlar tez-tez o'tkazib turilishi lozimligini kechaga tashrif buyurgan ustozlar yana bir bor ta'kidlab o'tdilar.

«Tong yulduzi» gazetasi jamoasi tadbirida ishtirok etgan barcha a'lochi o'quvchilarni bir ovozdan g'olib deb topdilar. Chunki ishtirokchilarning bari iqtidorli, qobiliyatli, bilimdonliklari bilan kechada o'zlarini namoyon qildilar.

Tadbir so'nggida a'lochilar va ularning ustozlari esdalik uchun suratga tushishdi.

Gulyuz BAHODIR qizi

Aziz bolajonlar, mana, uzog kutilgan yozgi ta'rifga ham chiqib oldingiz. Daralar, mashg'ulotlar, jamoat ishlari, uy vazifalaridan qo'lingiz ancha bo'shadi. Ayniqsa, ertalabki shirin uygundan kechib, maktab tomon oshiqishlar yo'q. Ayrimlaringiz allaqachon zerikib qolishga ham ulgurandirsiz? Ha, deysizmi? Unda, sevimli nashringiz «Tong yulduzi»ni qo'lingizga oling. Sizlarni zerikdirib qo'ymaslik uchun gazetangiz sahifalaridan qiziqarli hikoyalarni, ertak va hangomalar, jumboqlar-u boshqotimlarga ko'proq o'rin ajratishga harakat qilyapmiz. Gazetaga 6 oyga obuna bo'lgandik, hozir uyimizga kelmayapti, deysizmi, unda, darhol tumaningizdagi aloqa bo'limiga oshiqingiz-da, yana yarim yilga obuna bo'ling. Ishonavering, hecham afsuslanmaymiz. Tengdoshlaringiz yozgan ertaklardan jamlangan, ushbu kitobchamizni uka va singillaringiz bilan o'qing. Uni kitob javoningizdan munosib o'rin olishiga umid qilamiz.

bog'onga beradigan qizim yo'q, hoziroq bu yerdan yo'qol, - deya quvib solibdi. Bog'bon yigit malikaga xabar ham berolmay, saroydan bosh olib ketibdi. Bu gaplardan bexabar qolgan malika har kuni bog' sayriga chiqar, bog'bon yigitni uchratolmay, saroyga xomush qaytarkan. Onasi qizining bu ahvolidan tashvishlanib, shohga arz qilibdi. Shoh:

-Bu o'tkinchi bir tuyg'u, hademay bog'bon yigitni unutadi. Kelasi haftada uni qo'shni mamlakatning shahzodasiga unashtiramiz, - debdi. Bu gapdan xabar topgan malika tushkunlikka tushibdi. Ranglari siniqib, kundankunga so'lib boraveribdi. Bir kuni malikani kanizaklari o'sha bog'bon yigit bilan uchrashgan chinorning tagidan topishibdi. Sochlari to'z'g'igancha o'ziga o'zi allanimalar deb gapirib o'tirganmish. Darhol bu xabarni shohga yetkazishibdi. Shoh nafaqat saroydagi, balki yordamga chaqiribdi. Ammo hech biri uni davolay olmabdi. Shunda vaziri shohga chekka bir qishloqda o'z o'g'lini o'lim changalidan olib

qirg'inchini kuni saroyga qaytib kelishibdi. Xalq orasidagi fisoq-u fasod, g'iybat gaplarni shohga yetkazibdi. Bundan shohning g'azabi ortib boshlabdi. Shunda kenja xotini:

-Shohim, avom ichida 40 kun yurdim. Qishloqlarni, ovullarni, bozorlarni aylandim. Odamlar siz haqingizda juda yaxshi fikrdalar.

Ustlari but, qorinlari to'q bo'lgani uchun haqingizga duo qilyaptilar, - debdi. Bu gapdan shohning yuz-ko'zi yashnab ketibdi. Aqlli, dono va fatrosatli xotiniga minnatdorchilik bildirib, uni bir umrga yonida olib qolibdi. Qolgan xotinlariga esa javob berib yuboribdi.

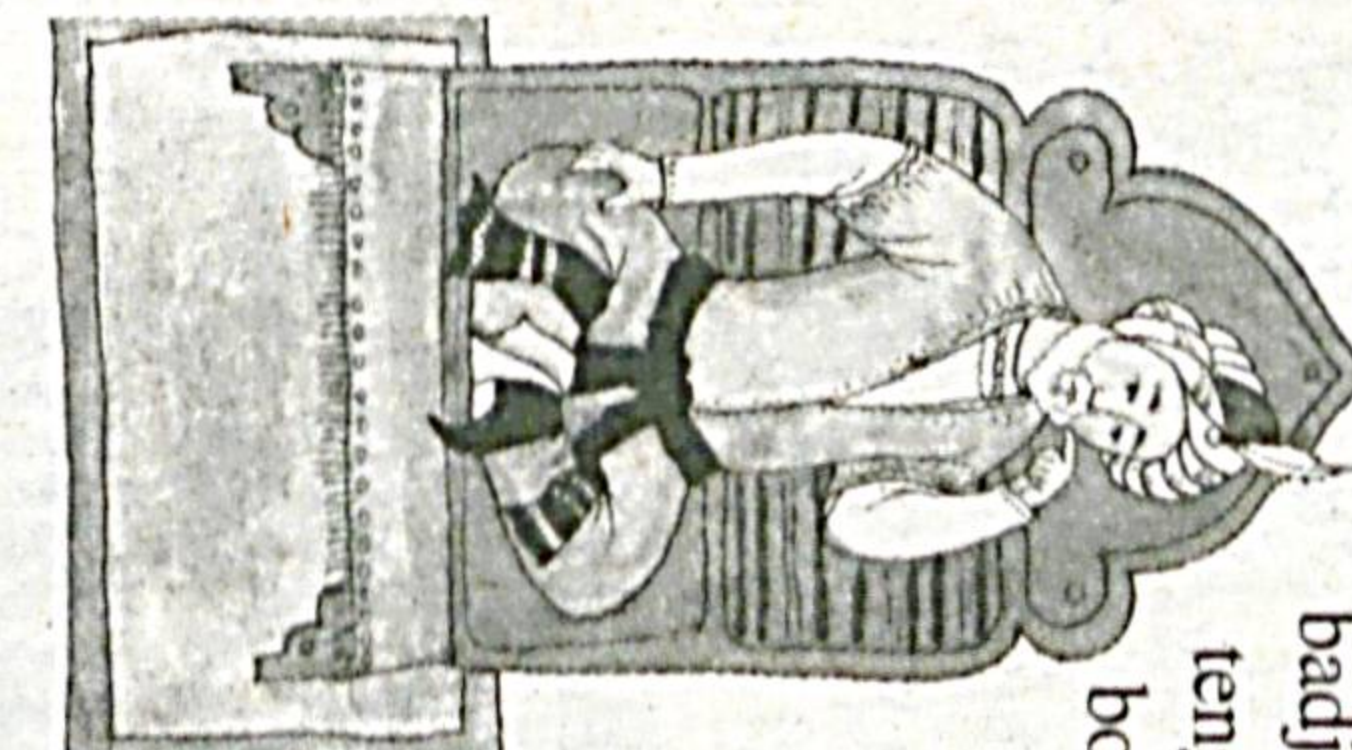
Dilnoza UBAYDULLAYEVA,
Buxoro viloyati, G'ijduvon tumanidagi
36-maktab o'quvchisi

ishlar, har kuni malikani ko'rish ishtiyoqida kattakon chinorning ortiga berkimib, undan ko'zini uzolmay kuzatarkan. Malika bog'dagi har bir gul, har giyohni qadriga yetar, ularni asrab-avaylarkan. Bir kuni qizlar berkinmashoch o'ynamoqchi bo'lishibdi. Bir kanizakni bosh qilib, qolganlar turli joylarga berkina boshlabdilar. Bog'bon yigit qarasa, malika to'g'ri chinor tomon kelayotganmish. Nima qilishini bilmay, shoshib qolibdi. Berkingan joyidan yugurib chiqsa, malikani cho'chitib yuborishi mumkinligini o'ylab, joyidan qo'zg'alabdi. Malika endi chinor kavagiga kirmoqchi bo'lganida, u yerdan ko'rkam bir yigit chiqib kelayotganini ko'ribdi-yu, behol bo'lib yiqilibdi. Yigit uni ushlab qolibdi va hushiga keltiribdi. Malika ko'zlarini ochsa, tepasida basavlat yigit o'tirganmish. Bir ko'rishdayoq bog'bonni yoqtirib qolibdi. Endi u bog' aylanish bahonasida har kuni bog'bon yigit bilan shirin-shirin suhbatlar qurar, uning yonidan sira ketgisi kelmas ekan. Bu holdan xabar topgan podshoh yigitni huzuriga chaqirtiribdi va g'azab bilan:

-Sen kimligingni bilasanmi o'zi? Oddiygina

shohi ham dono, odil, lekin juda badfiahl ekan. Uning go'zallikda tengi yo'q yakka-yu yagona qizi bor ekan. Malikaning chirovi, latofati, odobi butun mamlakatga ovoza bo'lib, shohning uyiga sovg'alar yolg'irlibdi. Shoh esa giziga munosib kuyovni tanlash uchun sovg'alar bo'lganlarga uchta og'ir shart qo'yibdi. Unga ko'ra, bo'lajak kuyov u yodqan-bu yodqaga chayqalib turgan gurzi va qilichlar orasidan omon o'tishi, kattakon ajdarhoni yengishi, yana shohning savollariga javob berishi lozim ekan. Shoh kimda-kim shu shartlardan betalofat o'tsa, o'shanga qizini

berishini, o'tolmaganlarni esa boshini tanasidan judo qildirishini aytibdi. Bu haqda eshitgan shahzoda saroy donishmandlarining nasihatlariga ham kirmay, qo'shni mamlakatga yo'l solibdi. Qilich-u gurzilarning orasidan hech qayeri lat yemay, o'tib olibdi. Navbat, ajdarhoga kelibdi. Og'zidan betinim o't purkayotgan ajdarho shahzodaga hamla qilibdi. Ammo u chap berib, ajdarhoning ustiga chiqib olibdi va boshini chopib tashlabdi. Navbat, uchinchi shartga kelibdi. Shoh uni savolga tuta boshlabdi:

-Agar senga toj-u taxtni yo sevgan yoringni tanla, deyishsa, qay birini tanlarding? - deb so'rabdi.

-Sevgan yorimni tanlardim, - debdi shahzoda hech ikkilanmay. Shoh uning donoligiga tan berib, boshqa savol bermabdi. Qirq kecha-yu qirq kunduz to'y qilib, qizini shahzodaga uzatibdi.

Gulhol ESHBOYEVA,
Surxondaryo viloyati, Sho'rchi
tumanidagi
10-maktabning
10-B» sinf o'quvchisi

-Eh, afsus, o'rmonimizning eng xushovuz «go'shig'chi»si betob bo'lib qolibdi-yu, - debdi qarg'a bosh chayqab. -Mana bu qaynatmaga tomog'ingni chaygin, - deb unga dori beribdi. Bulbul xalokoriga minnatdorchilik bildirib, uchib ketibdi. Shu payt uzoqdan «Yordam beringlar!» degan ovoz eshittiribdi. Qarg'a borib qarasa, kattakon ayiqpolvon yig'lab yotganmish.

-Senga nima bo'ldi? - deb so'rabdi qarg'a. -Jonimda jon, tanamda mador qolmadi, - debdi maymoq o'kirib. -Oshqozonim yoritlay deyapti.

Shunda qarg'a uning ikki kun ichida nimalar tanovvul qilganini so'rabdi. Ayiqning gaplarini eshitgach:

-Natsing borgan sari hakalak o'tib ketayapti, polvonjon. Axir asalni kamroq yeyish kerak-da, - debdi.

Qarg'a ayiqqa do'rtvor o'simliklarni yeyishni tavsiya qilibdi.

Qarg'aning ta'rifini eshitib, uning oldiga qo'shni o'rmonlardan ham katta-yu kichik jonivorlar kela boshlashibdi. Avvallari bir-birining

etib uchib ketibdi. Uning ortidan bulbul uchib kelibdi.

-Balandroq sayrayman deb ovozimdan ayrilib qoldim, - debdi bulbul shivirlab.

SHIFOKOR QARG'A

Q a d i m - b a d i m zamonda, yashil o'tloq tomonda bir shifokor qarg'a yashagan ekan. O'rmondagi jamiyki jonivorlar undan shifo izlab kelisharkan.

Bir kuni jaijigina qushcha uning yoniga uchib kelibdi-yu, «tap» etib yerga qulabdi. Qushga havo yetmay, tobora shishib borayotganmish. Qarg'a uning og'zini ko'zdan kechiribdi. Qarasa, bir hasharot tomog'ida ko'ndalang turib bo'lganmish. Qarg'a darrov uzun cho'p olib, hasharotni ichkariga itarib yuboribdi. Qushcha yengil tortib, qarg'aga rahmat aytibdi-yu, «pirr» etib uchib ketibdi. Uning ortidan bulbul uchib

golan bir tabib borligini aytdi. Shoh o' sha tabibga chopar yuboribdi. Tabib malikaning holini ko'rib:

-Bu ishq dardi, qizingizni sevgan yigitning diydorigina o'z holatiga qaytaradi, aks holda unga biror kor-hol bo'lishi mumkin, - debdi. Qaysar podshoh avvaliga rozi bo'lmabdi. Lekin qizining kundana-kunga og'irlashayotgan ahvolini ko'rib, bog'bon yigitni topib kelishga amr beribdi. Choparlar yigitni darrov topib kelishibdi. Yigit malikaning ahvolini ko'rib, uni o'zlarini uchrashgan o'sha bog'ga olib borib, sayr qildiribdi. Unga turli hangomalar, she'rlar, g'azallar aytib beribdi. Malika asta-sekin tuzala boshlabdi. Ota-onasini, qarindoshlarini tanib boshlabdi. Shoh bog'bonning bu ishidan juda xursand bo'libdi. Malika batamom tuzalib ketgach, uni bog'bon yigitga uzatibdi. Shohdan so'ng bog'bon yigit xalqqa podshoh bo'libdi. Aqlligi, donoligi bilan xalqning duosini olib, uzog umr kechiribdi.

Maxlisa ABDUSHUKUROVA,
Jizzax viloyati, Jizzax tumani
38-maktabning 6-sinf o'quvchisi

17

MALIKA VA BOG'BON YIGIT

Bu etragimiz ham qadimda yashab o'tgan bir podshoh haqida. Uning ham go'zallikda, aql-u zakovatda tengi yo'q bir qizi bo'lgan ekan. U saroydagi kanizaklari bilan har kuni bog' aylanib, mushoiralar uyushtirar, g'olib qizlarga turli sovg'a-salomlar berarkan. O'sha bog'da bir yosh bog'bon

14

qirg'ish chizig'i

UCH O'G'IL

Bor ekan-da yo'q ekan, och ekan-da to'q ekan, qadim o'tgan zamonda bir chol yashagan ekan. Cholning uch o'g'ili bo'lib, ular juda ahil ekanlar. Kunlarning birida chol o'g'illarini yomiga chaqirib:

-Bolalarim, uyda o'tin qolmabdi, mana bu boltalarni olib, o'rmondan o'tin olib kelinglar, - debdi.

Uch o'g'il o'rmonga otlashibdi va uch tarafga ajralishibdi. Katta o'g'il kattakon bir daraxtni kesibdi.

O'rta chadaxtni kesib, o'tin qilibdi. Kenja o'g'il

9

Suv parisi bir sho'ng'ibdi-da, oltin sopli boltani ko'tarib chiqibdi.

-Mana bu senikimi? - deb so'rabdi. -Ha, ha, meniki, - debdi o'tinchi xursand bo'lib.

-Balki mana bunisi senikidir? - deb kumush sopli boltani ko'rsatibdi pari.

-Ha, bu ham meniki, - debdi o'tinchi ko'zlarini chagnab.

-Ola qol bo'lmasa har ikkisini ham, - debdi pari.

O'tinchi boltalarni qo'yninga tiqib, uyiga shoshibdi. Uyiga yetib borgach, eshik-teshiklarni yopib, boltalarni qo'yindan chiqaribdi. Ne ko'z bilan ko'rsak, boltalar zang bosgan temirga aylantib qolgan ekan.

Shu tariqa ochko'z o'tinchi o'z boltasidan ham ajralib qolibdi.

**Surxondaryo viloyati, Boysun tumani
5-maktabning 5-sinf o'quvchisi
*Gulruhxon RASHIDOVA tayyorladi***

22

«Tong yulduzi» kutubxonasi 2007-yil

BIR ERKAK... SO'ZLASHIN...

9

DONO SHAHZODA

Uzoq zamonda ochiqko'ngil va sofdil bir shahzoda yashagan ekan. Aql-u idrok bobida, o'q-yoy otishda, qilichbozlikda uning oldiga tushadigani yo'q ekan. U barcha muammolarni odillik bilan hal qilarkan. Qo'shni mamlakatning

Barno JUMAYEVA,
Jizzax viloyati, Jizzax shahridagi
«Umid» iqtidorli bolalar litseyining 10-sinf o'quvchisi

chiqib turgan somlardan birini shahzodaga uzatibdi. Shahzoda somsani yeb ko'ribdi-yu, xuddi sehlrangandek qalqib ketibdi. Uning yuragida Oltinoyga nisbatan ilqlik uyg'onibdi va otanasiga shu izga uylanishga rozi bo'lganini aytdi. Butun elga shahzoda va Oltinoyning to'yi haqida jar solinibdi. Ular uzog vaqt umrguzaronlik qilishibdi.

52

IKTILKI

QADIMDAMAS, YAQIN O'TGAN ZAMONDA, KATTAKON O'RMONDA BIR TULKI YASHAGAN EKAN.

:pqpdp aydaydi:

Kech tushgach, t'gach, q'gach, kelibdi va unga shunday aytdi:

«...i...mi...ay...olijidan o'tkazibdi u. masammimi...ay...olijidan o'tkazibdi u.»

Uning na bir do'sti, na bir sirdoshi bor ekan. Bir-birlari bilan do'st tutingan boshqa jonivorlarni ko'rib, baxilligi kelarkan. Bir kuni Olimaxon bilan Quyvonning daraxt tagida chaq-chaqlashib o'tirganini ko'rib, g'ayirli kelibdi va ularni urishtirib, q'rib, g'ayirli kelibdi.

Doston SAYFUDINOV,
Toshkent viloyati, Ohangaron tumani
33-maktabning 5-sinf o'quvchisi

yeriga o'tib qolishsa, quvvib soladigan ikki o'rmon ahli shu tariqa inoqlashib ketishibdi.

SHIRIN SO'ZNING SEHRI

Qadimda bir shaharda ko'p xoini podshoh yashagan ekan. Xoinlari bir-birlarini ko'risholmas, doim shohga arz qilib, ko'z yosh qilisharkan. Bundan shohning g'azabi qaynar, ularni gandanay qilib murosaga keltirish haqida bosh qotirarkan. Shunda o'ng qo'l vaziri shohga dono bir maslahat beribdi:

–Avollaringiz bir-birlari bilan urishmasliklari, saroyda yashashning qadri bilishlari uchun hammalarini 40 kunga saroydan tashqariga chiqarib yuboring. Zora, avom xalq orasida yashagach, insofga kelib qolishsa, –debdi.

Shoh ertasi kuni hamma xoinlarini huzuriga chaqiribdi.

–Sizlar 40 kun davomida avom ichida yashab, men haqidagi gaplarni qulog'imga yetkazasiz. Kimki ko'nglimdagi gapni topib kelsa, o'sha men bilan qoladi, qolganingizga javob beraman, –debdi.

Xoinlari yig'lab-siqtab saroyni tark etishibdi. Odamlar orasida och-nahor, yupun yurib,

29

QO'RQAANGA QO'SH KO'RINAR

Bir bor ekan, bir yo'q ekan. Qadim zamonda quyug o'rmon chetida ahil, inoq bir oila yashagan ekan. Bu oilaning Ziyoda ismli go'zal qizi bo'lib, u juda tantiq va injiq ekan. Bir kuni oyisi Ziyodaga: –Qizim, o'rmondan maymunjon terib kel, qishga murabbo qilib qo'yamiz, –debdi. Ziyoda esa dugonam Nasiba borsa, men ham boraman,

2

qirgish chizig'i

turti bahonalarni ro'kach qilaverarkan. Nihoyat, ularning oldiga bir shart qo'yibdi. Jarchilar bir zumda uni qishloq ahliga e'lon qilishibdi. Shahzodaning sharti shunday edi: Barcha qishloq qizlari uning huzurida taom pishirib berishlari, shahzoda esa eng mazali taom egasiga uylanishi lozim edi. Qizlarning bari malika bo'lish ishtiyogida bor mahoratlarini ishga solibdi. Bu tanlovga qishloqning eng chekkasida yashovchi birgina Oltinoy ismli qiz bormabdi. U umidsizlikka tushgan, chunki kambag'al oiladan bo'lgani bois, tayyorlaydigan ovqati uchun masalliqdari yo'q ekan. Shunda otasi unga:

–Quyovonvoy, boya Olmaxon bilan rosa sirlashayotganingni ko'rgandim. Sen ketganingdan keyin Olmaxon Yumronqoziqqa seni rosa yomonladi. Sergap, ezma, buning ustiga ko'zlari g'ilay, –dedi.

Bu gapni eshitgan Quyovonning g'azabi kelibdi va etragayog Olmaxon bilan gaplashaman, deya iniga kirib ketibdi. Tulki esa fursatni boy bermay, Olmaxonnikiga yuguribdi. Quyovon uni Yumronqoziqqa yomonlaganini aytibdi. Uning: –Dumini burga bosib yuradigan isqirt Olmaxonni iningga yaqinlashtirma, deyayotganini o'zim eshitdim, –debdi.

26

Dilbar RAJABOVA, Xorazm viloyati, Gurlan tumani

13

Qadimda opil bir podshoh bo'lgan ekan. Uning dono va sadoqatli vaziri bo'lib, bir kuni sayrda shohga dilidagi gaplarini aytibdi:

18

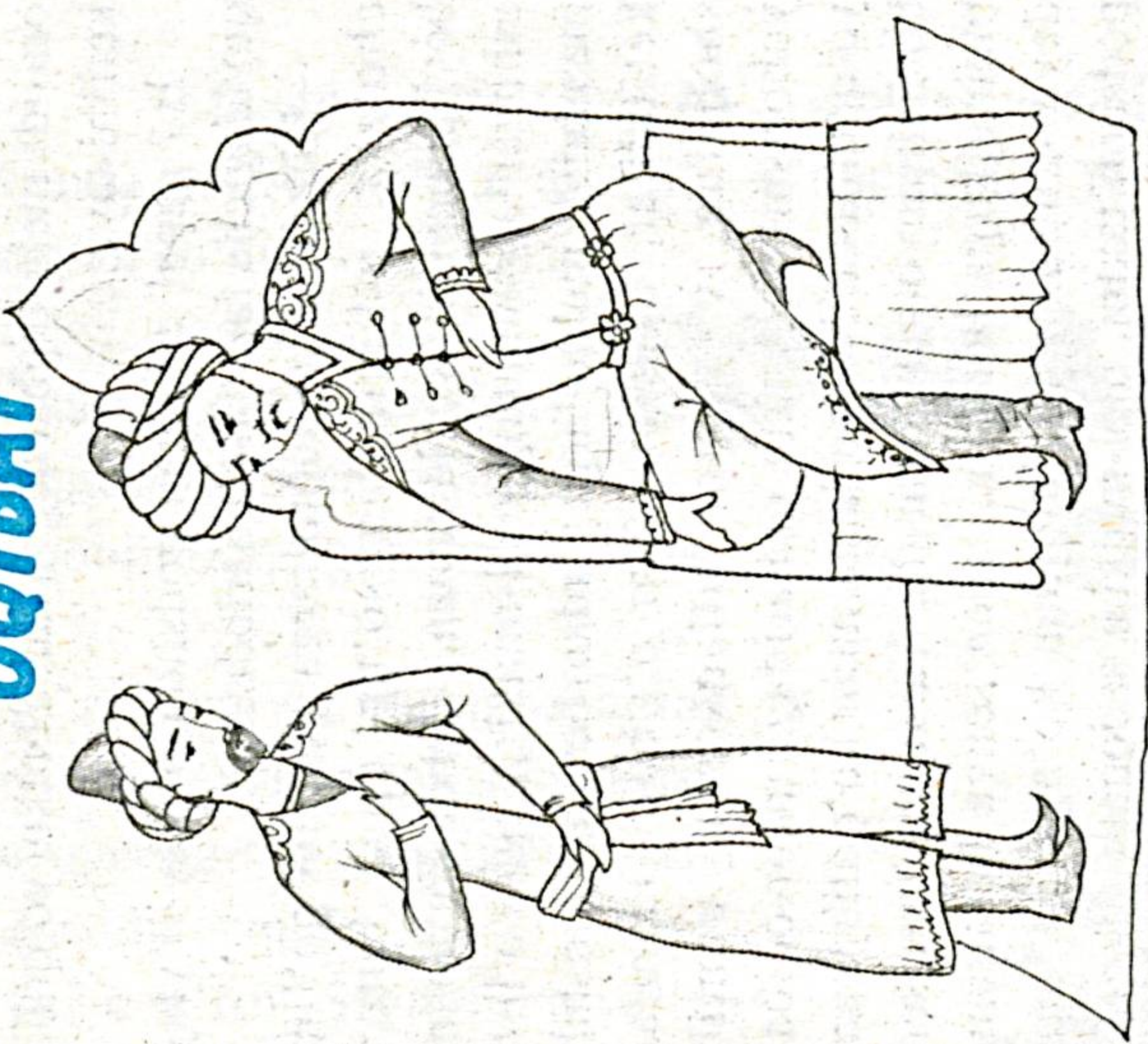
u ham boshqalarga yordam qo'limi cho'zishga ahd qilibdi.

–Dunyoda mehr-oqibat yo'qolib bormoqda, shohim. Safar chog'ida bunga o'zim guvoh bo'lgan ekan. Uning dono va sadoqatli vaziri bo'lib, bir kuni sayrda shohga dilidagi gaplarini aytibdi:

–Bu yilgi hosilim chigirtkalarga yem bo'ldi. Bolalarim och qoladiganga o'xshaydi, iltimos, don-duningizdan ozroq berib turing, –debdi.

Oqko'ngil deqhon topganini qo'shnisi bilan teng baham ko'ribdi. Uning hovlisidan chiqib ketayotib, devor tagidagi narvonni ko'ribdi va yozda bo'lib o'tgan palapon voqeasi yodiga tushibdi. Aytgan gaplariga pushaymon bo'lib, endi u ham boshqalarga yordam qo'limi cho'zishga ahd qilibdi.

OQIBAT

yomg'irlarga qonib, endi bosh ko'tara boshlashganida, ekinga qop-qora chigirtkalar yopirilibdi. Ekinlari nobud bo'layotgan dehqonlar oh-voh qilishdan nariga o'ta olmabdilar. Oqko'ngil dehqon dalasiga borib qarasa, dala to'la qushlar emish. Ular mo'ri-malaxday yopirib kelayotgan chigirtkalarni bitta-bitta yeb bitirishayotganmish. Yoz o'tib, kuz kelibdi. Dehqon yerdan mo'l hosil olibdi. Shunda qo'shnisi uning uyiga yig'lab chiqibdi:

esa o'rta daraxtni kesib, shoxlarini o'tin qilibdi-da, tanasidan turli asboblari yasay boshlabdi. Kechga yaqin o'g'illar uylariga qaytishibdi. O'g'illarini ko'rgan otasi:

–Xo'sh, qancha o'tin qildingiz? –deb so'rabdi.

Katta o'g'il: –Men, katta daraxtni kesib, juda ko'p o'tin qildim, –debdi.

O'rta o'g'il: –Men sershox bir daraxtni o'tin qildim, –debdi.

Kenja o'g'il: –Men o'rta daraxtni kesib, shoxlarini o'tin qildim, tanasidan esa mana bu cholg'u asboblarni yasadim, –debdi.

Ota kenja o'g'lining uddaburonligidan juda xursand bo'libdi va akalalariga o'rnak qilib ko'rsatibdi.

Botir TURG'UNOV, Toshkent shahar, Sobir Rahimov tumanidagi 146-maktabning 5-«G» sinf o'quvchisi

10

–Bolam suvga tushib ketdi, –deb nola qilibdi o'tinchi. –Iltimos, olib chiqib ber...

12

pari. –Yo'q, –meniki boshqacha edi, –debdi o'tinchi chol. Pari yana suvga sho'ng'ibdi-da, kumush sopli boltani olib chiqibdi. –Mana buni? –deb so'rabdi. –Yo'q, –menikining sopi yog'ochdan edi, –javob beribdi chol. Oxiri pari o'tinching boltasini olib chiqibdi. –Mana bu meniki! –deb xursand bo'lib ketibdi o'tinchi. Suv parisi o'tinching to'g'riso, zligidan xursand bo'lib, unga uchchala boltani ham berib yuboribdi. Chol qaytgach, bo'lgan voqeani do'stlariga aytib beribdi. Buni eshitgan bir do'sti daryo tomon chopib ketibdi va daryo bo'yiga borib, boltasini suvga otib yuboribdi. So'ngra, bor ovozi bilan yig'lay boshlabdi. Shovqinni eshitgan suv parisi suv yuziga qalqib chiqibdi. –Iltimos, nima gaplaringni so'rabdi.

2

Bo'ring uyasi oldiga tashlab ketibdi. Ertasi kuni uyalari oldidagi bir uyum axlatni ko'rgan hayvonlar bir-birlarini ayblay ketishibdi. Buni ko'rgan boshqa hayvonlar darrov o'rmon shohining huzuriga oshiqibdilar. Arslon Olmaxon bilan Bo'rini jazolamoqchi bo'lib turganda, Toshbaqa uni to'xtatib qolibdi. U tushda yo'lga tushib, kechga yaqin Tulkiniyaga mehmonga kelayotganida, uni Olmaxonning uyasiga suyaklarni otayotganini, Bo'ringning iniga esa yong'oq po'choqlarini tashlayotganini ko'rganini aytibdi. O'rmon shohi Arslonning g'azabi qaynab, Tulkini o'rmondan haydabdi. Shu taxlit Tulkini o'rmondan bu o'rmonga quvilib yuraveribdi. Ochlikdan sillasi qurib, odamlarning mol-holiga hujum qila boshlabdi. Bir kuni ovchining tuzog'iga ilinib, kattakon qafasda bolalarga ermak bo'lib yashay boshlabdi.

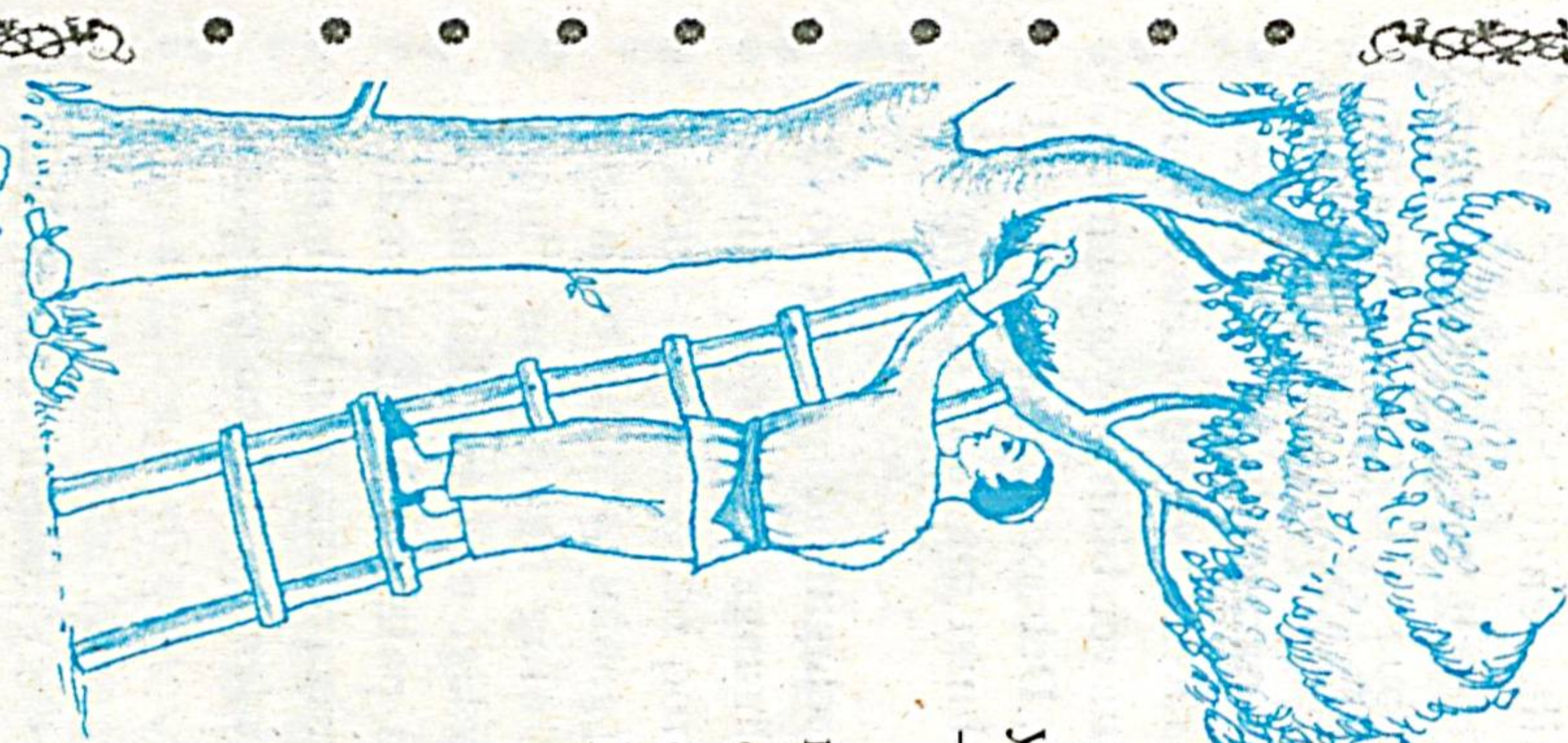
Qissadan hissa shuki, yolg'onning, tuhmatning umri qisqa bo'larkan.

Oybek QAHRAMON o'g'li

28

deb qo'shmilarining uyiga chiqib ketibdi. Nasiba ham darrov rozi bo'libdi va ular birgalikda o'rmonga yo'l olishibdi. Yo'l-yo'lakay Nasiba Ziyodaga o'rmonda yashaydigan jonivorlar haqida gapirib boribdi. Qizlar maymunjon terishga kinishib ketishibdi. Shu payt Ziyodaning ko'zi chiroyli bir kapalakka tushib qolibdi. Guldan-gulga qo'nib, rang-barang qanotlarini silkitayotgan kapalakka Ziyodaning havasi kelib, uni tutib olmoqchi bo'libdi va ortidan quva ketibdi. Nasiba esa «hay-laganicha qolaveribdi. Tobora o'rmonga ichkarilab borayotgan Ziyoda charchab, horib qolibdi. Qarasa, chor-atrof qorong'u, ulkan daraxtlar vahimali ko'rinar. Ziyoda yo'l-yo'lakay Nasiba gapirib bergan vahshiy hayvonlar yodiga tushib, baqirib yig'lay boshlabdi. Yig'lay-yig'lay charchab, atrofga alanglabdi. O'rmon shom tushgan sayin battar qorong'ulasha boshlabdi. Shu payt kattakon daraxtning ortidan qandaydir sharpalar ko'rinibdi. Ziyoda birorta yirtiq hayvon bo'lsa kerak, degan xayolda orqalig'iga qaramay qo'cha boshlabdi. Ortidan «Ziyoda, Ziyoda», degan ovozlarni eshitgachgina, to'xtabdi.

5

—Ha, jonini asrayvering, katta bo'lgach, ekib qo'rgan don-dun, makka-yaxshilik qaytarmidi, — debdi.

—Bulardan qayt-masa, xudodan qaytar, — debdi dehqon va uyiga kirib ketibdi.

Kunlar ketidan kunlar, uning ortidan oylar o'tib, bahor kelibdi. Dehqon yaxshi niyat bilan yerga urug' qadabdi. Urug'lar bahorgi

12

Qarasa, haligi ko'ziga yovvoyi mahluq bo'lib ko'ringan sharpalar ota-onasi ekan, ularni dugonasi boshlab kelgan ekan. Ziyoda yig'laganicha o'zini onasining bag'riga otibdi.

Qo'rqqanga qo'sh ko'rinar, deganlari shu bo'lsa kerak-da?!

Ro'ziqul SAIDQULOVA,
Toshkent viloyati, Bekobod tumanidagi
46-maktabning 5-B sinf o'quvchisi

SEHRLI TAOM

Qadimda bir shahzoda bo'lgan ekan. U juda ko'rkam, alpomat, nihoyatda xushro'y ekan. Shunday bo'lsa-da, hali-hanuz o'ziga munosib yor topolmagan ekan. Ota-onasi har kuni uylanishga ko'ndirmoqchi bo'libdi, u esa har safar shar, u esa har safar

4

Olmaxonning ham Quyondan rosa jahli chiqibdi.

Ertasi kuni Quyondan rosa jahli yumdalashibdi. O'rmon shohi Arslon ularni huzuriga chaqirtiribdi va nima gapligini surishtiribdi. Ular bir-birlarini ayblay ketishibdi. Arslon Yumronqoziqni chaqirtirib, voqeani aytibdi. Uning esa hech gapdan xabari yo'q ekan. Janjalning asosiy sababchisi Tulkini ekanligini anglab yetgan Arslon uni o'rmondan haydab solibdi. Quvg'inga uchragan Tulkini qo'shni o'rmondan boshpana topibdi. Qo'shni o'rmondagi yangi mehmonni yo'qlab, Tulkining uyiga kela boshlashibdi. Ayiq asal olib kelibdi, Bo'rini yangi tovuq go'shti, Olmaxon bir etak yong'oq, xullas, Tulkining uyi turli yemishlarga to'lib ketibdi. Tulkini bir necha kun uyasi dan chiqmay, mazza qilib dam olibdi. Bu yerdagi hayvonlarning ham ahilligini ko'rib, yana g'ayrigi kelibdi.

Go'shtdan chiqibdi unanun bo'lganini Olmaxonning iniga otibdi, yong'oq po'choqlarini esa qo'shni iniga otibdi.

47

YAXSHILIK

Bor ekan-da yo'q ekan, ochiqko'ngil bir dehqon yashagan ekan. U hammaga qo'llidan kelganicha yordam qilar, hatto chumoligacha ham ozor bergisi kelmas ekan. Yon qo'shnisi esa uning tamoman aksi ekan. Na birovgacha yaxshilik qilar, na biror savob ishga qo'llanarkan. Bu ham kamlik qilgandek, qo'shnisining ustidan doim kulib yurarkan.

Bir kuni dehqonning uyi oldidagi chinorga in qurgan chumchug bezovta bo'la boshlabdi. Dehqon chiqib qarasa, bita palapon yerda yotganmish. Darhol narvon keltirib, palaponni iniga chiqarib qo'yibdi. Buni ko'rgan qo'shnisi: —Ha, qo'shni, narvonga chiqib olib, nima qilayapsiz? — deb so'rabdi.

—Mana bu palapon uyasi dan tushib ketibdi, uni joyiga chiqarib qo'yayman, — debdi oqko'ngil dehqon.

Bu gapni eshitgan qo'shnisi mesh gormini changallab, kula-kula:

11

O'TINCHI VA SUV PARISI

Quyubq o'rmon yoqasida soddadil, to'g'riso'z o'tinchi choh yashagan ekan. Bir kuni o'tin kesib rosa charchabdi va dam olgani darvo yoqasiga boribdi. Xayol surib o'tirib, boltasini suvga tushirib yuboribdi. Boltasiz tirikchiligi o'tmasligini yaxshi bilgani uchun uni qidirib suv tubiga tushibdi. Yerlarni paypaslab ko'ribdi, lekin topa olmabdi. Bir mahal qo'li allaganday silliq narsaga tegibdi. Boltam, degan xayolda uni bor kuchi bilan yuqoriga tortibdi. Qarasa, u suv parisi ekan.

—Meni qo'yib yubor, — deb yalimibdi pari, — ayrgan narsangni bajjo kel tiraman.

—Boltam suvga tushib ketdi, shuni olib ber, — debdi o'tinchi.

Suv parisi suvga bir sho'ng'ib, oltin sopli boltani ko'tarib chiqibdi.

—Mana bu boltani senkimmi? — deb so'rabdi

20

Murod ABDULLAYEV – Kimda ne fikr bo'lsa, aytsin! – murojaat qildi To'maris ona yana navkarlariga qarata.

– Ahdimiz qat'iy, onajon! Yovga omonlik bermaymiz. Tomchi qonimiz qolguncha kurashamiz!..

Bu so'zlardan To'maris onaning ko'ngli to'ldi. Ishongan tog'lariga yuzlanib, massagetlar udumiga xos yana bir niyatini oshkor qildi:

– Endi o'g'lim Siparangiz bilan Zarinaning to'yini ham kechiktirib o'tirmaymiz. Ertan oqshom kuyov-u kelin murod-maqсадlariga yetsinlar. Shu bois, eng ishongan qo'riqchilarimiz O'kuz bo'ylaridan jilmasin. Toki to'y tugamay turib, hech bir bosqinchi bizning xursandchiligimizni buzib kela olmasin.

– Aytganingiz bo'ladi, enajon, – deyishdi boshnavkarlar. Ular davrasida turgan Siparangizning esa ko'zlari shodlikdan porladi. Biroq, uning diliga to'y shodligidan ko'ra yov bostirib kelayotgani haqidagi xabar og'ir botgandi: «Enam nega bunchalik shoshayapti? Axir, Kirni bir yoqli qilib, so'ngra, to'y qilsak yarashmasmi?» deb o'ylardi.

Shu tob yana To'maris onaning mag'rur ovozi jarangladi:

– Endi esa borib, to'y tadorigini ko'ringlar. Bo'lajak jang ham eslargandan chiqmasin.

* * *

To'maris ona tuni bilan mijja qoqmadi. Uni xayollar qiynar edi: «To'y boshlab xato qilmadimmi? Yo jang og'ir bo'lishidan qo'rqib, yolg'izim Siparangiz bir kun bo'lsa ham visol lazzatiga to'ysin,

shaklar go'zali – o'z Zarinasini quchsin, dedimmi? Yo'q, qo'shin boshliqlarim

TO'MARIS ONA

(Esse)

ichida u eng yovqurlardan. Yaxshi jang qiladi. Yovdan aslo qo'rqmaydigan tulporim u. Yov bosib kelsa, u birinchi bo'lib dushmanga tashlanadi. Nomusi kuchli, o'zini u yoq-bu yoqqa urmaydi. To'g'ri dushmanning ustiga bostirib boradi. Biroq, uning tajribasi kam, hali katta urushlarni ko'rmagan... Mayli, ertan bo'ladigan to'y uning-da, qavmdoshlarining-da qonini gupirtirsin, ruhlarini ko'tarib, yovning kulini ko'kka sovurishga tayyor qilib qo'ysin... Ey,

Tangrim, o'zing madad ber! Ey, ulug' ajdodlarim ruhi, bizni qo'llagaysizlar!»

Massagetlar ham, shaklar ham tug'ma jangchi edilar. Ular o'z makonlarini, yer, suvlarini, urug'-aymoqlarini yot ko'zlardan butun vujudi bilan himoya etardilar. O'zgalarning yer, suvlariga esa aslo ko'z olaytirib bormasdilar. Yovdan yengilishni nechog'li or bilsalar, birovlar yeriga bostirib borishni ham shu qadar o'zlariga ep ko'rmasdilar. Yolg'iz Quyosh tangrisiga, so'ng esa Tuproq, Suv va Olovga sig'inardilar. Qavmlari vatan tutgan ota makonlariga biror xavf-u xatar dorigudek bo'lsa, sarosimaga tushmay sovtlarini kiyishar, yoy-u nayzalarini vazmin qo'lga olib, ruhan bardam bo'lib, jangovar qo'shiqlarini kuylay boshlardilar. Shu yanglig' Quyosh tangrisini yod etib, o'tgan ajdodlari ruhidan madad olishar, yovga esa tik boqib, o'limdan-da qaytmasdilar. Aksar holda ulug' janglar oldidan to'y-u tomoshalar qilishar, o'zlarining ruhini ko'tarishar, hech vaqt ezgin va ruhi siniq holda jangga kirmasdilar. Massaget qavmlari bolalari, qizlarini yoshlikdan shunga tayyorlab, erkag-u ayol birdek jangga kirishardi. Shahid ketganlar uchun esa ortiqcha motam tutib o'tirmasdilar. Va aksar holda g'alaba ularga yor bo'lardi.

To'maris ona lashkarining qudrati mana shu udumlarda, bu udumlarning muqaddas qasam yanglig' har bir suvoriyning qon-qoniga singib ketganida edi.

YANA CHAMANLARGA YETAKLAR XAYOL

She'riyatga havas Mohinurni ham, Maftunani ham hamisha qo'liga qalam olishga undaydi.

Qadimiy shaharlar, go'zal tabiat manzaralari, mehridaryo odamlar, yoshlik va baxt shukuhi, zilol suvlar haqida to'lqinlanib misralar bitishdan zavq olayotgan qizlarga chindan-da havas qilsang arziydi.

SHAHRIM

Qadimdan deyishar: Ho'qand-u latif, So'zlar yog'dusida porlagan makon. Askiya san'ati etadi ta'rif, Lutf-u karam bilan mashhursan, Qo'qon.

Vodiyda tanho dur misol yashnaysan, Muqimiy ash'ori – bitilgan sahar. Izzat-u ikromni doim qo'llagan, Nodira she'rlarin tinglagan mashhar.

Ta'rifingni aytay yurak-yurakdan, Sevikli makonim mudom faxrimsan. Qadim ajdodlarim asrab kelishgan, Dunyoga mashhurim – latif shahrimsan.

*Mohinur MUHAMMADJONOVA,
Farg'ona viloyati,
Furqat tumanidagi
14-maktabning 7-sinf o'quvchisi*

BIR KUNI

Baxtli onlarimni kelishi tayin, Shodliklarim tutar hatto samoni. Sochlarim taroqlab jo'r bo'layotgan, Sezaman dilga hush mayin saboni.

Omadsiz lahzalar to'kilib ketar, Huv o'sha jarliklar sari sirg'alib. Ko'zimda namoyon quvonch yoshlari, Bo'libman baxt degan marrada g'olib.

*Maftuna HAQBERDIYEVA,
Surxondaryo viloyati,
Termiz shahri,
7-sinf o'quvchisi*

VATAN

Qushlar ko'kada uchadi Qanotin qoqib. Quyosh nurin sochadi Bizlarga boqib.

Mustaqil yurtim nurga Cho'milar har tong. Shunday ajib diyorda Yashaydi inson.

*Nigora DONIYOROVA,
Samarqand viloyati,
Bulung'ur tumanidagi
66-maktab o'quvchisi*

Yozuvchilar bolalarga

Anvar SOBIRJON o'g'li

Bir kuni ko'zimni ochib qarasam, tashqari oppoq, osmon ko'rinmaydi. Hayron bo'ldim. Bu nima bo'ldi ekan, deb o'ylab turgandim, ayamlar uyga kirib: «Birinchi qor yog'ayapti, do'mbog'im», dedilar. Qiziq, «qor» degani nima bo'ldi ekan? Dumba yog'iga o'xshash shirin bo'larmikin?

– Bolajonimning tishi ko'rinib qolibdi, – dedi ayam qo'limni qayta bog'lab qo'yarkanlar. – Qani kulchi, girgittanim.

Men ayamlarning gapini tushungandek qiyqirib kulib yubordim. Shunda dadam «Ko'rdim, ko'rdim», deb quvondilar. Og'zimga tish qayerdan kirib oldi ekan?

... Ayamlar meni beshikdan yechib olishlari bilan buvijonimning qo'lga berdilar. Ular kiyintirish o'rniga ustimdagi yopg'ich ko'ylakchani ham yechib oldilar, nima bo'lar ekan, deb tursam, «Qizim, tog'orani yaqinroq suring», deb qoldilar. Gap nimadaligini darrov tushunib, chirillab yig'lay boshladim. Biroq, qanchalik yig'lamay, meni iliq suv solingan tog'oraga solib cho'miltira boshladilar. Ko'zim bilan burnim sovundan achishgach, batarroq yig'ladim. Dadam meni qutqarish o'rniga shaqildoq chalib turdilar. Xo'p qiziqdar-da.

Ayam beshikka belashlari bilan darhol uxlab qoldim. Tushimda qushlarga o'xshab ucha boshladim. Balanddan o'z hovlimizni, juda ko'p daraxtlarni ko'rdim. Qo'lhalarimni ikki yonga ochsam, bas, uchaveraman, uchaveraman. Dadam,

Boshi o'tgan sonlarda. Davomi bor.

ayam, buvijonim pastda qolib ketdilar. Ular hadeb «Pastga tush, bolaginam», deyidilar. Meni qo'limdan ushlashga harakat qiladilar.

– Bo'ldi, qo'lingni ber, bolaginam, bog'lab qo'ymasam, yiqilib tushasan, – degan so'zlardan uyg'onib ketdim. Ayamlar qo'limni qayta o'rab, qo'lbog'ni tortib bog'layotgan ekanlar.

Dadamlar meni juda-juda yaxshi ko'radilar. Ular «Do'mbog'im, toy yigit», deyidilar-u, yuzimdan o'padilar. Shu zahoti chirillab yig'lab beraman. Soqollari yuzimni achishtirgandan so'ng yig'layman-da. Biroq, buni aytay olmayman. Ular hayron bo'lib yana o'padilar. Yana yig'layman. Shunaqa,

kichkina bola bo'lish oson emas.

Ayamlar beshik yonida xamir qorayotgan edilar. Tashqaridan kimdir chaqirib qoldi. «Hozir kelaman, toychog'im», deb chiqib ketdilar. Vaqtini g'animat bilib, avval ikki qo'limni, so'ng oyoqlarimni bo'shatdim. Beshik yonidagi ko'rpachaga sekingina sirg'alib tushib, emaklagancha xamir tog'oraga yaqinlashdim. Qo'limni tiqqanimni bilaman, ag'darilib ketdi. Xamir bola bo'lib qoldim. Ayamlar kirib, «Voy, sho'rim», deganlaricha meni dast ko'tarib oldilar.

OLTIN

BESHIK

Hozirlik

TARBIYANING

Darslar tugadi. Siz bolalar mazza qilib dam olyapsiz. Ammo ustoz murabbiylaringiz yangi o'quv yiliga tayyorgarlikni allaqachon boshlab yuborganlar. Quyidagi maqolada ham bu narsa o'z aksini topgan.

Kishidagi mustaqil fikrlash jarayonlari asosan mutolaa qilish orqali yuzaga keladi. Mutolaa esa ta'lim-tarbiyaning birinchi shartidir.

Atoqli adib va pedagog Abdulla Avloniy «Turkiy guliston yoxud axloq» asarida fikr tarbiyasi to'g'risida quyidagi so'zlarni keltiradi. Fikr tarbiyasi eng kerakli, ko'p zamonlardan beri taqdir qilinib kelgan, muallimlarning diqqatlariga suyanan, vijdonlariga yuklangan muqaddas bir vazifadir. Fikr tarbiyasini muallimlar zimmasiga yuklanishi bejiz emas, albatta. Inson kamolotida ota-onadan so'ng muallim zahmati yotadi. Zero, ota-ona bolani dunyoga keltiruvchi bo'lsa, muallim esa ilm-u urfon bilan uni yuksakka ko'taradi.

Xo'sh, o'qituvchi o'quvchini ana shunga maqomga olib chiqishi uchun ta'lim-tarbiyaning qanday usullaridan ko'proq foydalanishi afzalroq?

Keling, mashg'ulotni «Estetika asoslari» fani bo'yicha izohlab o'tsak.

Har bir o'quvchi bittadan qog'oz olib, unga berilgan savolga javob yozishi kerak. Savollar quyidagicha bo'lishi mumkin:

BIRINCHI

1. Siz go'zallikni qanday tushunasiz?

2. Hayotda nimani fojia deb bilasiz?

O'quvchilar qog'ozga tushirayotgan fikrlarini birlari bilan o'rtoqlashmay savollarga javob yozadilar va ism-shariflarini yozmasdan o'qituvchiga topshirishadi. O'qituvchi barcha javoblarni to'plab, ularning har birini diqqat bilan ifodali o'qib eshittiradi.

Har bir o'quvning javobi o'qilganda o'quvchilar diqqat bilan tinglaydilar va fikrning kimga tegishli ekanligini, ya'ni kim shunday fikrlashini aniqlab, o'sha tengqurlarining ismini topishadi, diqqatga sazovor javoblarni olqishlab turishadi. Bordi-yu, o'quvchilar ba'zi berilgan javoblarning kimga tegishli ekanligini bilishmasa-da, unda fikr egasi uning javobi ekanligini ta'kidlab o'tadi. Mashg'ulot nihoyatda qiziqarli va quvnoq o'tib, o'quvchilarning birlarini qanchalik yaqindan bilishlarini namoyon etadi. Bu orqali o'quvchilar o'z fikrlarini erkin bayon eta oladilar, egallagan malaka va ko'nikmalari o'z ifodasini topadi. O'qituvchi o'z o'quvchilarining dunyoqarashlarini yanada chuqurroq o'rganadi. O'quvchilar esa o'z ustida ishlash uchun, ya'ni boshqalarga ma'qul va maqbul fikr aytish uchun harakat qiladilar.

Mavluda GADOYEVA,
Buxoro tibbiyot kollejining
oliy toifali o'qituvchisi

SHARTI

Gazetamizning navbatdagi soni
2007-yil 25-iyunda chiqadi.

BO'SH O'TIRMAY, BOSH QOTIR!

1			2			3			4			5			6
7			8			9			10			11			12
13			14			15			16			17			18
19			20			21			22			23			24
25			26			27			28			29			30
31			32			33			34			35			

KROSSVORD SAVOLLARI

Quyida ta'riflangan so'zlar to'rt harfdan iborat bo'lib, shaklda «zanjir» holda yoziladi.

Eniga: 1. Aleksandr Dyumaning «Uch mushketyor» asari qahramoni. 2. Shimoliy Qora dengiz bo'yida eramizdan avvalgi IV asrda tarkib topgan davlat vakili. 3. Koinot. 4. Bo'yoq ishlab chiqariladigan ma'dan. 5. Qadimda qo'llanilgan soddahisoblash taxtakachi. 7. Gaz modda. 8. Ishni bajarish jarayoni. 9. Hosili taomga lazzat beruvchi o'simlik. 10. Ho'l meva. 11. Chin. 13. Yaxna milliy taom. 14. Poytaxti - Bag'dod. 15. Alisher Navoiyning «Layli va Majnun» dostoni qahramoni. 16. Asli ismi Avrora Dyupen bo'lgan Fransuz adibasi. «Konsuelo» romani muallifi. 17. Ishonchli o'rtoq. 19. Yovvoyi o'rmon hayvoni. 20. Transportning ma'lum yo'nalish bo'yicha qatnovi. 21. Bargi shifobaxsh janub butasi. 22. Chorvador manzilgohi. 23. Elektr zina. 25. Hind daryosi. 26. Sayr-tomoshadan olinadigan huzur. 27. Juft raqam. 28. To'qimachilik

ashyosi. 29. Arablardan boshqa xalqlarga berilgan nom. 31. Dollar «tangasi». 32. Tig'li asbob. 33. Millat. 34. Yirtqich. 35. Asar yaratish.

Bo'yiga: 1. «Toj mahal» obidasi yaqinidagi shahar. 2. Vaqt o'lchovi asbobi. 3. Ko'rk. 4. Meva. 5. Uzoq sharq daryosi. 6. Tennis maydoni. 7. Qizil tusli qimmatbaho tosh. 8. Sayroqi qush. 9. Sharq. 10. Tayanch. 11. Dengizda kemalarning portga kirishi uchun qulay joy. 12. Podshoh o'rindig'i. 13. Maqoldan: Salom berish farz, alik olish... 14. Afsonaviy yunon fazogiri. 15. Tinish belgisi. 16. Tong shabadasi. 17. Sherlok Xolms haqidagi izquvarlik asarlari bilan tanilgan adib. 18. Somonga aralashmalar qo'shib tayyorlangan chorva yemi. 19. Metallni yemirilishi. 20. Sport maydoni. 21. «Xalqlar boyligini tabiati va sabablari to'g'risida tadqiqot» muallifi, shotland iqtisodchisi va faylasufi. 22. Urf. 23. Gul. 24. Futbol qismi. 25. Tebranish chastotasi birligi. 26. Chorva mahsuloti. 27. Balandlik. 28. Insonning tabiatiga xos mijozi. 29. Qo'shaloq shoxli tayoq. 30. Jasur.

Tuzuvchi: Foziljon ORIPOV

TONG YULDUZI
O'zbekiston Respublikasi bolalari va o'smirlari gazetasi

Muassislar:

O'zbekiston matbuot va axborot agentligi,
O'zbekiston Respublikasi Xalq ta'limi vazirligi,
«KAMOLOT» Yoshlar ijtimoiy harakati,
«SOG'LOM AVLOD UCHUN» hukumatga qarashli bo'lmagan xalqaro xayriya jamg'armasi.

BOSH MUHARRIR:
To'liqin HAYITOV

Dizayner va sahifalovchi:
Fazliddin SHOYODGOROV

Navbatchi:
Ozoda TURSUNBOYEVA

Gazeta O'zbekiston matbuot va axborot agentligida 0208-raqam bilan 2007-yil 2-fevralda ro'yxatdan o'tgan.

TAHRIR HAY'ATI:
Turobjon JO'RAYEV,
Dilbar ALIMJONOVA,
Qahramon QURANBOYEV,
Jabbor RAZZOQOV
(«O'zbekiston» NMIU bosh muharrir o'rinbosari),
Dilmurod RAHMATILLAYEV,
Dilshoda DADAJONOVA,
Feruz JALILOVA
(Bosh muharrir o'rinbosari),
Sobirjon SHARIPOV,
Ergashvoy SARIQOV.

Manzilimiz:
700129,
Toshkent shahri,
Navoiy ko'chasi, 30-uy.
Obuna indeksi: 198.
e-mail: tong1924@mail.ru
Tel: 144-27-25 144-63-08
Tel./ faks: (99871) 144-38-10

Rassomlar:
Nodira MIRZAYEVA,
Feruz MATYOQUBOV.

Noshir:
«O'zbekiston»
nashriyot-matbaa ijodiy uyi.
Gazeta «O'zbekiston»
nashriyot-matbaa ijodiy uyi kompyuter bo'limida terib sahifalandi va chop etildi.
Gazeta haftaning dushanba kuni chiqadi. Hajmi A-3,
2 bosma taboq.
Adadi - 51615
Buyurtma N: J 3729